

Publikacje
Archiwum Państwowego
w Szczecinie
wydane w 2020 roku

Archiwa Rodzinne Niepodległej. Wybór z zasobu Archiwum Państwowego w Szczecinie. Katalog,
red. Iga Bańkowska, Janina Kosman
Szczecin 2020, 77 ss., il., ISBN 978-83-66028-07-4

W wydany w 2020 r. katalogu *Archiwa Rodzinne Niepodległej. Wybór z zasobu Archiwum Państwowego w Szczecinie* po raz pierwszy w formie drukowanej przedstawiono wybrane dokumenty i artefakty z kolekcji prywatnych przechowywanych w szczecińskim Archiwum oraz opracowano kompleksową informację o tego typu zbiorach. Informacja ta pokazuje jak na przestrzeni lat zmieniało się podejście archiwów państwowych do materiałów z archiwów rodzinnych. Niewątpliwie zogniskowanie zainteresowania tego typu materiałami, miało niebagatelny wpływ na uzupełnienie wiedzy zawartej w dokumentacji urzędowej, zilustrowało ją, nadało jej ludzki wymiar. Bez tych materiałów, na kartach historii pozostałyby niewypełnione akapity, a my stracilibyśmy część wiedzy o nas samych.

Katalog otwiera informacja o przedsięwzięciach Archiwum podjętych w ramach wieloletniego projektu Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych „Archiwa Rodzinnej Niepodległej” autorstwa koordynatorek jego szczecińskiej odsłony Igi Bańkowskiej i Janiny Kosman.

W ramach działania ARN archiwa w całym kraju zorganizowały dziesiątki spotkań, konferencji, warsztatów i innych imprez, w których wzięły udział tysiące osób. Dzięki akcji informacyjnej i popularyzatorskiej zasoby archiwów wzbogaciły się w bezcenne świadectwa przeszłości zapisane na kartach dokumentów z archiwów rodzinnych. Sięgają one chronologicznie spuścizn rodowych przechowywanych w Archiwum jeszcze przed 1945 rokiem. Ich dzieje przybliży Paweł Gut wskazując, iż stały się podstawą niepaństwowego zasobu archiwalnego w Pruskim Królewskim Archiwum Prowincjonalnym w Szczecinie (Preussisches Königlich-Provinzial-Archiv zu Stettin), instytucji, której sukcesorem jest Archiwum Państwowe w Szczecinie. Bartosz Sitarz natomiast omawia zbiory zgromadzone w Archiwum po 1945 r, skupiając się na kwestiach dotyczących ich przejmowania i przygotowania do wieczystego przechowywania. Uzupełnieniem jest informacja przygotowana przez Joannę Glatz na temat archiwów rodzinnych i spuścizn oraz zbiorów i kolekcji po 1945 r. wraz z wykazem zespołów. Niewątpliwym walorem publikacji jest też bogaty materiał ilustracyjny, który prezentuje wybrane przykłady materiałów rodzinnych z zasobu Archiwum Państwowego w Szczecinie. Ich wybór był tylko zasygnalizowaniem zagadnienia, priorytetem było pokazanie jak różne, czasem nawet zaskakujące, formy może przybrać dokument.

„Szczezińskie Studia Archiwalno-Historyczne”, 2020, Tom IV,
red. Krzysztof Kowalczyk
Szczecin 2020, 209 ss., il., ISSN 2544-3739

„Szczezińskie Studia Archiwalno-Historyczne” to czasopismo naukowe wydawane przez Archiwum Państwowe w Szczecinie. Szczezińskie Archiwum w toku swej działalności wydawniczej publikowało w poprzednich dekadach półrocznik „Informator Archiwalny” (1978–1984), którego kontynuacją był rocznik „Szczeziński Informator Archiwalny” (1985–2016). Na łamach tego periodyku publikowano artykuły dotyczące pomorskiego dziedzictwa archiwalnego, jak też zamieszczano materiały odnoszące się do teorii i praktyki archiwalnej. Prezentowana była też działalność Archiwum Państwowego w Szczecinie w formie kalendarium. Od 2017 r. Archiwum rozpoczęło wydawanie nowego rocznika „Szczezińskich Studiów Archiwalno-Historycznych”. Na jego zawartość składają się artykuły naukowe z pogranicza archiwistyki i historii regionalnej, w których autorzy wykorzystują w swoich rozważaniach m.in. pomorskie źródła archiwalne. Osobną część rocznika tworzą opracowania poświęcone zagadnieniom odnoszącym się do praktyki archiwalnej, oraz cykl przybliżający sylwetki archiwistów

pod hasłem *Ludzie archiwów*. Tradycyjnie zamieszczony jest tu również przegląd wydarzeń zarejestrowany w *Kalendarium wydarzeń w Archiwum Państwowym w Szczecinie* za kolejne lata. Prezentowany czwarty tom SSAH wydany w 2020 r. zawiera artykuły i przyczynki z obszaru szeroko pojętej humanistyki, ze szczególnym uwzględnieniem archiwistyki i historii Pomorza. Składa się z kilku działów tematycznych. Są to: *Studia i materiały*, *Z praktyki archiwalnej*, *Ludzie archiwów*, *Publikacje wydane przez Archiwum Państwowe w Szczecinie w 2019 roku*, oraz *Kalendarium wydarzeń w Archiwum Państwowym w Szczecinie w 2019 roku*.

Znajdź swoją pamiątkę rodzinną i opisz jej historię. Prace Laureatów konkursu,
red. Iga Bańkowska, Janina Kosman
Szczecin 2020, 94 ss., il., ISBN 978-83-66028-06-7

Kuratorium Oświaty w Szczecinie wraz z Archiwum Państwowym w Szczecinie w ramach podpisanego w 2019 r. porozumienia o współpracy zainicjowały we wrześniu 2019 r. konkurs dla uczniów zachodniopomorskich szkół pod nazwą „Znajdź swoją pamiątkę rodzinną i opisz jej historię”. Ideą konkursu jest popularyzacja wiedzy historycznej, poznawanie rodzinnych historii, a tym samym zainteresowanie uczniów tematyką poszukiwań genealogicznych, propagowanie wiedzy o potrzebie gromadzenia i zabezpieczania pamiątek z archiwów rodzinnych oraz doskonalenie warsztatu piśmienniczego uczniów. Spośród nadesłanych, w pierwszej edycji, ponad 380 prac konkursowych, materiałów wybrano 17 prac, których autorzy zostali nagrodzeni podczas uroczystej gali rozdania nagród 24 stycznia 2020 r. Dodatkową niejako nagrodą była publikacja najlepszych prac, przygotowana i wydana przez Archiwum Państwowe w Szczecinie przy współpracy z Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Otwiera ją słowo wstępne od wydawców i organizatorów omawiających ideę edukacyjną konkursu. Zamieszczona następnie lista

laureatów poprzedza konkursowe prace, w których odzwierciedlone zostały losy Polaków na tle trudnych i dramatycznych wydarzeń XX w. Kanwą tych historii były pamiątki rodzinne i dokumenty pieczołowicie przechowywane i przekazywane z pokolenia na pokolenie, tj.: dokumenty rodzinne, urzędowe, pamiętniki, dzienniki, korespondencja, książki, ryciny, fotografie oraz przedmioty codziennego użytku np.: zegary, biżuteria, dzieła malarskie, pamiątki żołnierskie, za którymi kryją się niezwykle ciekawe historie rodzinne. Publikację wzbogacają ilustracje pamiątek rodzinnych. W pracach konkursowych przywołane zostały historie więźniów obozów koncentracyjnych, łagrów, zesłańców, żołnierzy, świadectwo, tych którzy przeżyli ludobójstwo na Wołyniu, Polaków, którzy ratowali Żydów w czasie II wojny światowej, robotników przymusowych III Rzeszy. Są to historie, których echa, można odnaleźć w historii każdej rodziny. Na tle tych prac wyróżniała się ta Dominiki Puzio uczennicy SP nr 1 w Kołobrzegu, która opisała rodzinne dziedzictwo kulinarne. Wiekowy zeszyt z przepisami stał się swego rodzaju międzypokoleniowym łącznikiem. Jak napisała Dominika Puzio, wspólnie przygotowując potrawy wedle starych receptur, kobiety z jej rodziny czują obecność tych, których już odeszły. Takie dziedzictwo przywraca dla pamięci zapomniane smaki, jak np. kandyzowane kłącza tataraku.